

Advies betreffende een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de milieueffectrapportage-plicht voor de ontpoldering van het 'Groot Schoor' te Bornem

Adviesnummer: **INBO.A.4108**

Auteurs: **Gunther Van Ryckegem, Bart Vandevoorde & Wim Mertens**

Contact: **Gunther Van Ryckegem (gunther.vanryckegem@inbo.be)**

Kenmerk aanvraag: **e-mail van 8 januari 2021 ; PR-MERPR2685**

Geadresseerde: **DEPARTEMENT OMGEVING
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten
Directie Gebiedsontwikkeling
Team Mer**

T.a.v. Pascal van Ghelue

**Koning Albert II-laan 20 bus 8,
1000 Brussel
pascal.vanhelue@vlaanderen.be**

CC: **mer@vlaanderen.be**

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Aanleiding

Het 'Groot Schoor' in Bornem wordt ontpolderd. Volgens artikel 4.3.3. §3 van het Decreet algemene bepalingen milieubeleid (DABM) kan men voor projecten die voldoen aan de criteria in DABM bijlage II een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de milieueffectrapportage-plicht indienen bij het Team MER van de Vlaamse Overheid. Op 24 december 2020 diende De Vlaamse Waterweg nv dergelijk ontheffingsverzoek in voor de Ontpoldering van het 'Groot Schoor' te Bornem.

Vraag

Het team MER vraagt advies over het toekennen van MER-plicht ontheffing voor de ontpoldering van het 'Groot Schoor' te Bornem.

Toelichting

De effecten op in de ontheffingsaanvraag onderzochte fauna en flora zijn op voldoende wijze ingeschat in de ontheffingsaanvraag, er zijn geen aanzienlijke negatieve milieueffecten. Het INBO onderschrijft ook de globale meerwaarde van dit project voor het behalen van de natuurdoelstellingen in het Habitatrictlijngebied (BE2300006 – "Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent" en het Vogelrichtlijngebied (BE2301235 – "Durme en de middenloop van de Schelde").

1 Suggesties voor aanvullingen:

1.1 Inventarisatiegegevens invertebraten

Effecten van het project op de invertebratenfauna van de oude ringdijk zijn onvolledig ingeschat. Op p. 71 wordt enkel een overzicht van waargenomen dagvlinders weergegeven. Nochtans is er een uitzonderlijke rijkdom aan wilde bijen naast heel wat andere groepen zoals nachtvlinders, sprinkhanen, kevers,... (waarnemingen.be).

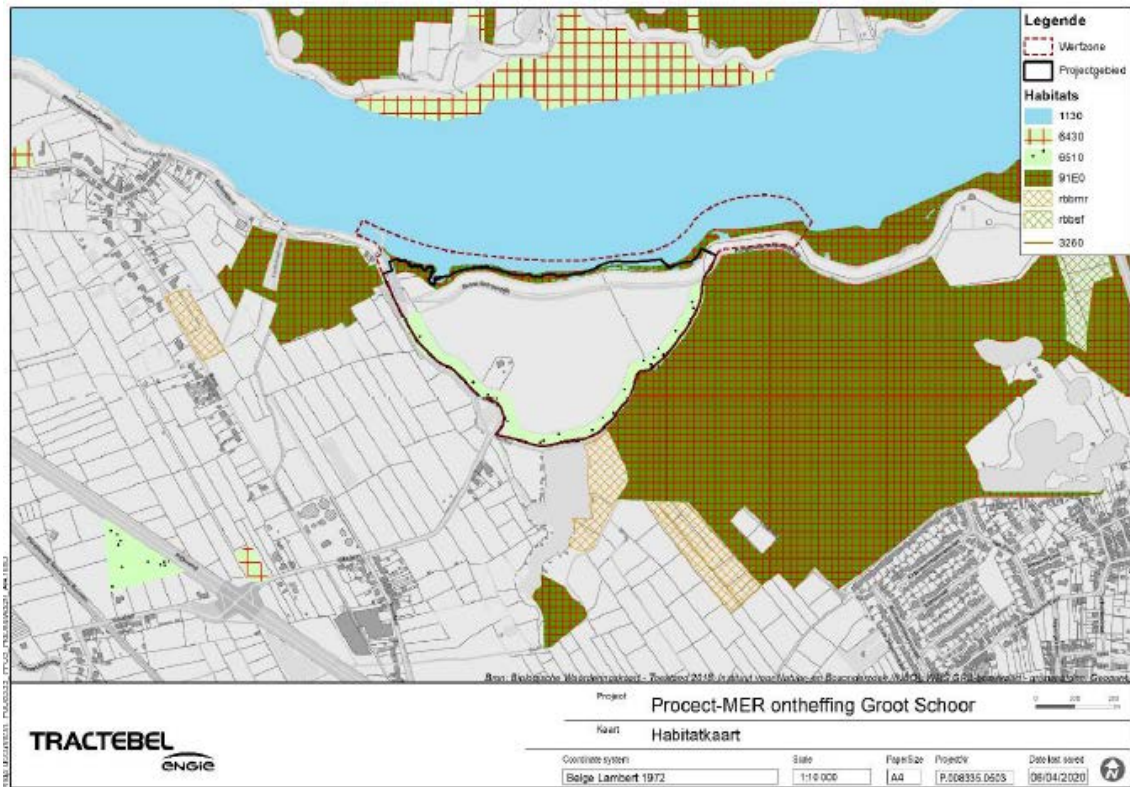
Deze gevarieerde fauna floreert op de bloemrijke graslanden van het habitattype 6510 subtype glanshaververbond op deze dijk (figuur 1 – 3,2 ha habitattype 6510 op de oude ringdijk). Deze diversiteit is vermoedelijk het gevolg van het grote voedselaanbod (nectar en stuifmeel) en gunstige abiotische factoren zoals expositie, textuur- en bodemcompactie, micro-reliëf, etc. aanwezig.

1.2 Extra specificatie met betrekking tot hergebruik van teelaarde

De huidige flora is een indicatie van relatief voedselarme omstandigheden op de oude dijk. Deze graslanden zullen vernietigd worden bij de heraanleg van de ringdijk. Het ontheffingsdossier meldt hergebruik van teelaarde binnen het kadasterperceel als mitigerende maatregel om kansen voor grasland herstel te bevorderen (p. 73, 75, 109).

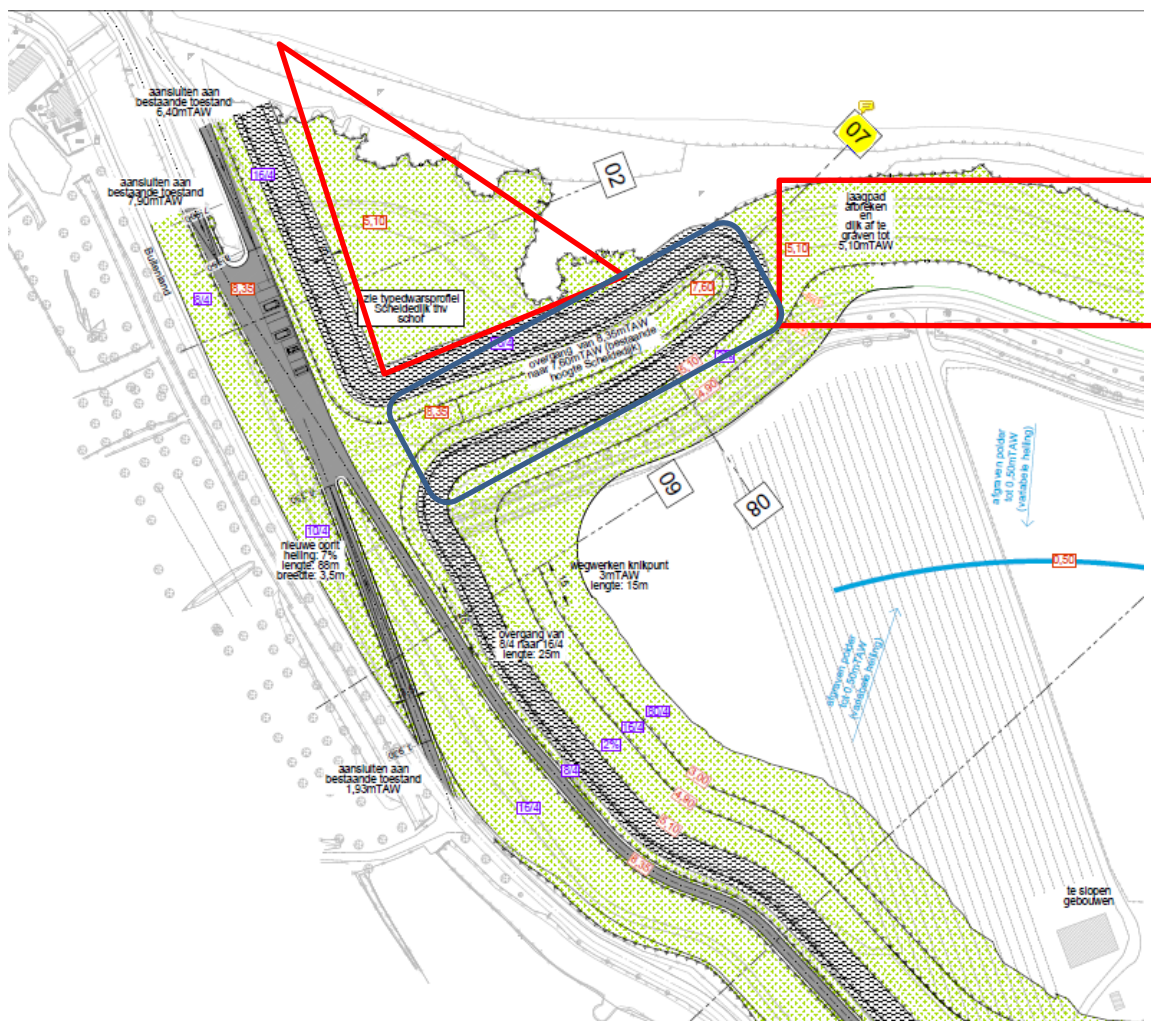
Het INBO stelt voor dit uitvoeringsalternatief duidelijker te formuleren en te specificeren. Het is sterk aangewezen dat de huidige teelaarde van de oude ringdijk maximaal de top laag vormen van de nieuwe ringdijk en wordt bij voorkeur gebruikt op de zuidelijk georiënteerde dijkellingen. Soortenrijke graslanden werden op deze wijze succesvol hersteld in eerdere projecten (Liebrand & Sýkora, 1996). Teelaarde afkomstig van het binnengebied, een voormalig landbouwgebied, is voedselrijker. Deze kan in tweede instantie als top laag gebruikt worden, indien er bv. niet voldoende teelaarde is van de oude ringdijk. Deze wordt dan bij voorkeur op de noordelijk georiënteerde dijkellingen aangewend.

1.3 Schoroppervlakte en -connectiviteit vergroten

Figuur 1. Situering van het projectgebied met weergave van habitats.

Het schetsontwerp van het inrichtingsplan toont waar er schor hersteld zal worden door de noordwestelijke hoek en de oude sigmadijk af te graven (rode polygoenen, figuur 2). De connectiviteit en schorbreedte kunnen echter nog vergroot worden door de restant van de huidige dijk tot aan de nieuwe ringdijk te verwijderen (blauwe polygoon figuur 2). Dit dijkrestant heeft geen veiligheidsfunctie meer. Deze extra afgraving is gunstig voor de estuariene oppervlaktebalans. Bovendien verbeteren connectiviteit en schorkwaliteit en zal er minder randeffect zijn omdat de oppervlakte/omtrek verhouding vergroot. Dit voorstel is conform het inrichtingsadvies geformuleerd in Van Ryckegem *et al.* (2014).

Figuur 2. Uitsnede schetsontwerp 'Groot Schoor' te Bornem. Rode polygoon zijn voorgestelde zones met schorherstel door afgravingen. Blauwe polygoon: voorstel tot extra verwijderen tot op schor-niveau.

Conclusies

Het ontheffingsdossier wordt best aangevuld met volgende suggesties:

- Inventarisatiegegevens invertebraten aanvullen om het belang van de oude ringdijk te illustreren en mitigerende maatregelen beter te duiden.
- De teelaarde van de oude ringdijk maximaal hergebruiken op de nieuwe ringdijk, in eerste instantie op de zuidelijk georiënteerde dijkhellingen. Deze teelaarde heeft op basis van huidige flora en fauna gunstige fysische en chemische kenmerken voor de ontwikkeling van soortenrijke graslanden en rijke invertebratenfauna. Deze steeds zeldzamere bodemtypes in Vlaanderen worden best maximaal hergebruikt zonder bijmenging van voedselrijkere teelaarde.
- In het inrichtingsvoorstel kan een dijkrestant zonder veiligheidsfunctie nog weggegraven worden om de schoroppervlakte en -connectiviteit verder te optimaliseren.

Referenties

Liebrand C.I.J.M. & Sýkora K.V. (1996). Restoration of semi-natural, species-rich grasslands on river dikes after reconstruction. *Ecological Engineering* 7: 315-326.

Van Ryckegem G., Van Braeckel A., Mertens W., Vandevoorde B. & Van den Bergh E. (2014). Ecologisch inrichtingsadvies Ontpolderingen Groot Schoor Bornem en Stort van Hingene. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2014 (INBO.R.2014.1313072). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.